

durchgehaltenes Schweigen zu Fragen der Wiener Moderne zeigt die innere Distanz des tschechischen Dichters zu seinen in unmittelbarer Nähe in der selben Stadt wirkend österreichische Zeitgenossen vielleicht deutlicher als jede noch so scharfe Polemik.“ (s. 95). Ale přímo na Macharovi dokládá zase živé styky, česko-německé kavárenské debaty i praktickou časopiseckou spolupráci (tamtéž).

Na Cankarovi manifestuje napětí mezi předměstím Ottakring a vnitřním městem – napětí sociální i kulturní zároveň – Cankarovu souvislost s Altenbergem, Schnitzlerem, Dörmannem, Hofmannsthaelem, současně však to, jak k nim vytváří vlastní alternativu.

Simonkova kniha využívá studia uměleckého a kulturního prostoru a času a má zřetelně areálový charakter bazírující na opozici centrum – periferie; blíží se tím pojetí tzv. meziliterárních centrismů, s nimiž originálně pracoval Dionýz Ďurišin a jeho mezinárodní tým, areálovostí jde ve stopách slavistických koryfejí včetně Josefa Dobrovského a současně se pohybuje v koridoru současných amerických „area studies“: že znovu navrácí i problém Střední Evropy a její vícevrstevnaté kontexty rozumí se samo sebou. Při veškerých svých jednoznačných pozitivích o to více zamrzí, že tu nenajdeme odkaz na monografii slovenského germanisty Ivana Cvrkala o Mladé Vídni (Das junge Wien. Bratislava 1995; psali jsme o ní kdysi i v denním tisku: Rovnost, Brno, 15.7. 1995, s. 13) a hlavně na výzkum Střední Evropy z lingvistického a literárněvědného hlediska v rámci projektu brněnského Ústavu slavistiky a vídeňského Institutu für Slavistik, jehož byl Stefan Simonek v letech 2001-2002 přímým a vynikajícím aktérem (výstupem byl mimo jiné svazek *Litteraria Humanitas XI. Crossroads of Cultures: Central Europe, Kreuzwege der Kulturen: Mitteleuropa, Křižovatky kultury: Střední Evropa, Perekrestki kul'tury: Srednjaja Jevropa. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav slavistiky, Brno 2002*). To ovšem nic nemění na objevnosti Simonkova opusu jak ve smyslu komparativním a areálovém, tak kulturněhistorickém.

Ivo Pospíšil

První monografie o V. Vysockém u nás

Od smrti Vladimira Vysockého uplynulo již téměř čtvrt století. Během této doby se básníková osobnost a tvorba staly legendou. Nejen v Rusku, ale i v Čechách se asi těžko najde člověk, který by neznal jméno Vysockij.

Badatelé zkoumající poezii Vysockého pocítili nutnost ponóřit se do jeho tepujících textů za účelem pochopení tohoto obdivuhodného jevu – básníkova tvůrčího světa. Doba emocionální memuaristiky je pryč. „Vysockověděníje“ bylo definitivně etablováno jako filologické odvětví. Jsou zveřejněny monografické práce, sborníky a četné stati, týkající se tvorby Vysockého. V r. 2002 ve vydavatelství Masarykovy univerzity v Brně vyšla v českém prostředí první monografie věnovaná Vysockému², jejíž autorem byla Helena Filipová. Zájem o Vysockého tvorbu se váže k autorčiným studentským létům. Avšak její diplomová práce se vztahovala k osobnosti a žánrově-

² Filipová, H: Владимир Высоцкий: Путь от барда к поэту. Masarykova univerzita v Brně, Brno 2002, 199 s.

tématickému rozsahu písní Vysockého. Ve své disertační práci H. Filipová značně prohloubila cíle a své bádání soustředila na analýzu poetiky básnickových textů s přiblížením k české recepci jeho tvorby.

Myslíme si, že autorka monografie příliš zobecnila metodologickou a teoretickou základnu své práce ve snaze prozkoumat specifiku poezie Vysockého v širokém kontextu ruské verzifikace, navíc v rusko-české konfrontaci. H. Filipová argumentuje svůj záměr faktem, že adresuje své teoretické vstupy v této oblasti „méně informovanému“ českému čtenáři. Nemyslíme si však, že po přečtení (v ruštině!) této dost popisné analýzy kategorie teorie verše bude český čtenář více informován. Navíc sama autorka konstatuje, že pokud se snažíme poezii Vysockého včlenit do tradičních verzifikačních kategorií, musíme uznat, že se zde častěji setkáváme s výjimkami a odchylkami od normativních principů. Přestože v prvních kapitolách monografie najdeme řadu zajímavých postřehů ohledně například rytmických a sémantických komponentů veršů Vysockého nebo prolínání básnického a hudebního rytmu aj., z našeho pohledu je ale největším přínosem 3. kapitola, kde se autorka snaží pojmut tvorbu Vysockého jako celek. Přitom analyzuje žánrově-tématické spektrum jeho tvorby prizmatem cyklizace. Právě tento aspekt umožňuje na jedné straně zachytit myšlenkové bohatství a žánrově-stylovou mnohotvárnost textů Vysockého a současně sledovat evoluci formování a dynamiku jeho tvorby od raných tzv. „blatných písní“ až po hlubokou reflexivní lyriku. Tato část monografie se vyznačuje celou řadou individuálních a originálních přístupů (např. zajímavou interpretací filozofické poezie Vysockého), polemickým charakterem (viz. např. polemiku s koncepcí H. Pfandle) a kritickým postojem k některým textům Vysockého. Monografie je věcná, vyznačuje se střizlivými vědeckými formulacemi bez zbytečných emocí, které někdy převažují v ruském „vysockověděni“i. Práce je napsána výrazným a precizním jazykem až na některé sémantické a terminologické nepřesnosti.

Monografie Heleny Filipové nepochybně upoutá pozornost jak slavistické, tak studentské a čtenářské obce (dodáme, že pro její rozšíření očividně bude nutno vydat knihu v českém jazyce). Autorce se podařilo vstoupit do obsáhlého a rozmanitého uměleckého prostoru tvorby Vysockého a přesvědčivě dokázat, že jde o plnohodnotnou tvorbu organicky spojenou s lepšími vzory ruské poezie 19. a 20. století.

Galina Binová

Slovensko-ruské vztahy: rekapitulace a hledání nových poloh

Slovensko-ruské jazykové, literárne a kultúrne vzťahy a súvislosti. Slovenská rada Združenia slovanskej vzájomnosti, katedra rusistiky Filozofickej fakulty UKF v Nitre, Asociácia rusistov Slovenska, Bratislava – Nitra 2002.

Ambicí semináře a sborníku, jak o nich píše jejich garant Andrej Červeňák, je hledání dalších kamínek v mozaice slovensko-ruských kulturních vztahů. V tomto smyslu navazuje nitranská literárněvědná rusistika na předchozí grantové projekty *Ruská moderna* (1992-1994) a *Biele miesta* (1997, 1998), resp. V. Solovjov *po sto rokoch* (2001), nemluvě o dalších desítkách vědeckých studií.